

Polish translation of Breast Screening Helping You Decide

Program badań przesiewowych piersi w Irlandii Północnej

Pomoc w podjęciu decyzji

Breast Screening

Czym jest rak piersi?	4
Czym są badania przesiewowe piersi?	5
Wyniki badania przesiewowego piersi	8
Podjęmowanie decyzji – możliwe korzyści i zagrożenia związane z badaniem piersi	11
Jakie są objawy raka piersi?	14
Do kogo należy kierować pytania?	15

To kobieta podejmuje decyzję o tym, czy poddać się badaniu piersi. Informacje zgromadzone w niniejszej ulotce mają na celu pomóc w dokonaniu wyboru.

Dlaczego fundusz zdrowia i opieki społecznej (HSC) oferuje badania przesiewowe piersi?

HSC oferuje badania przesiewowe, aby zapobiegać przypadkom śmiertelnym raka piersi. Badanie przesiewowe umożliwia wykrywanie raka piersi we wczesnym stadium rozwoju, kiedy nowotwór jest jeszcze zbyt mały, aby go zobaczyć lub wyczuć. Badanie przesiewowe nie zapobiega zachorowaniu na raka piersi.

Badanie przesiewowe piersi łączy się z pewnym ryzykiem. W niektórych przypadkach w wyniku mammografii diagnozuje się i leczy nowotwór piersi, który inaczej nie zostałby wykryty, a pozostawiony bez leczenia nie stanowiłby żadnego zagrożenia dla zdrowia pacjentki.

Dlaczego kobiety są zapraszane na badanie piersi?

Każda kobieta w wieku 50 - 70 lat jest zapraszana co 3 lata na badanie przesiewowe piersi.

Ryzyko zachorowania na raka piersi utrzymuje się również po ukończeniu 70. roku życia. Mimo że kobiety, które przekroczyły 70 lat, nie otrzymują automatycznie zaproszenia na badania, mogą w dalszym ciągu co 3 lata poddawać się badaniom przesiewowym piersi. Aby umówić się na wizytę, należy zgłosić się do lokalnej pracowni mammograficznej.

Czym jest rak piersi?

Rak piersi powstaje, gdy komórki piersi zaczynają rozrastać się w niekontrolowany sposób i tworzą guz. W miarę jak nowotwór rozrasta się, komórki rakowe mogą przenosić się na inne części ciała, co może stanowić zagrożenie dla życia.

Rak piersi to najczęściej występujący rodzaj nowotworu w Zjednoczonym Królestwie. Każdego roku w Zjednoczonym Królestwie umiera na niego około 12 tysięcy kobiet. Wskaźnik przeżywalności po zachorowaniu ulega stopniowej poprawie – w obecnych czasach około 3 z 4 kobiet, u których zdiagnozowano raka piersi, po 10 latach wciąż żyją.

Ryzyko zachorowania na raka piersi wzrasta z wiekiem. Około 4 z 5 przypadków raka piersi dotyczą kobiet powyżej 50. roku życia. W rodzinach większości kobiet chorujących na raka piersi **nie występują** inne przypadki tej choroby.

Czym są badania przesiewowe piersi?

Badanie przesiewowe polega na sporządzeniu mammogramu, czyli rentgenowskiego obrazu piersi, w celu wykrycia śladów nowotworu. Mammografia pozwala na wykrywanie nowotworów, które są zbyt małe, aby je zobaczyć lub wyczuć.

Co się dzieje, jeżeli kobieta decyduje się na badanie przesiewowe piersi?

Po przybyciu do pracowni mammograficznej kobieta jest pytana o dane osobowe i ewentualne problemy z piersiami. Jest to również możliwość zadania pytań.

Mammografia wykonywana jest przez kobiety – techników mammografii. Aby wykonać mammografię, należy rozebrać się do pasa. Zaleca się zatem, aby na badanie przyjść w spódnicy lub spodniach, a nie w sukience.

Na początku technik mammografii wyjaśnia przebieg badania. Następnie technik umieszcza pierś na podstawie mammografu i dociska plastikową płytką, aby ją spłaszczyć. Pozwala to unieruchomić pierś i uzyskać wyraźny obraz rentgenowski.

Technik wykonuje zazwyczaj dwa zdjęcia rentgenowskie każdej piersi – jedno z góry i jedno z boku. Podczas wykonywania zdjęcia technik staje za ekranem. Przy każdym zdjęciu kobieta powinna stać nieruchomo przez kilka sekund.

Cała wizyta trwa mniej niż pół godziny, z czego sama mammografia zajmuje zaledwie kilka minut.

Mammograf cyfrowy

Co się czuje podczas mammografii?

Badanie mammograficzne może wiązać się z dyskomfortem, a niektóre kobiety odczuwają ból. Zazwyczaj uczucie bólu szybko mija.

W następujących przypadkach należy skontaktować się z pracownią mammograficzną przed umówioną wizytą:

- **kobieta jest niepełnosprawna fizycznie lub wchodzenie po schodach sprawia jej kłopot.** W takiej sytuacji pracownia mammograficzna może ułatwić dostęp do budynku;
- **kobieta ma implanty piersi.** Zazwyczaj nie jest to przeszkodą do wykonania mammografii, jednak należy wcześniej powiadomić o tym personel pracowni;
- **w ostatnim czasie kobieta miała wykonywaną mammografię, jest w ciąży lub karmi piersią.** W takich wypadkach termin badania może zostać przesunięty;
- **potrzebuje tłumacza.**

Wyniki badania przesiewowego piersi

Wyniki badania przesiewowego piersi będą przesłane pocztą w ciągu 2 tygodni od wizyty. Wyniki zostaną również wysłane do lekarza rodzinnego.

Większość kobiet uzyskuje wynik w normie.

Wyniki mammografii u około 96 na 100 przebadanych kobiet są w normie, co oznacza, że nie ma żadnych oznak raka.

Należy jednak pamiętać, że nowotwór może rozwijać się w czasie pomiędzy badaniami mammograficznymi, dlatego o wszelkich zauważonych zmianach piersi należy niezwłocznie informować lekarza rodzinnego.

Niektóre badane kobiety uzyskują wynik nieprawidłowy, w takim wypadku konieczne jest wykonanie dodatkowych badań.

W informacji o wynikach badania może znaleźć się zapis o konieczności wykonania dodatkowych badań ze względu na nieprawidłowości w obrazie mammograficznym. O wykonanie dodatkowych badań prosi się około cztery z każdych stu przebadanych kobiet.

Nowotwór wykrywany jest u 1 z tych 4 pacjentek. U pozostałych 3 nie stwierdza się raka i przywrócony zostaje harmonogram badań przesiewowych co 3 lata.

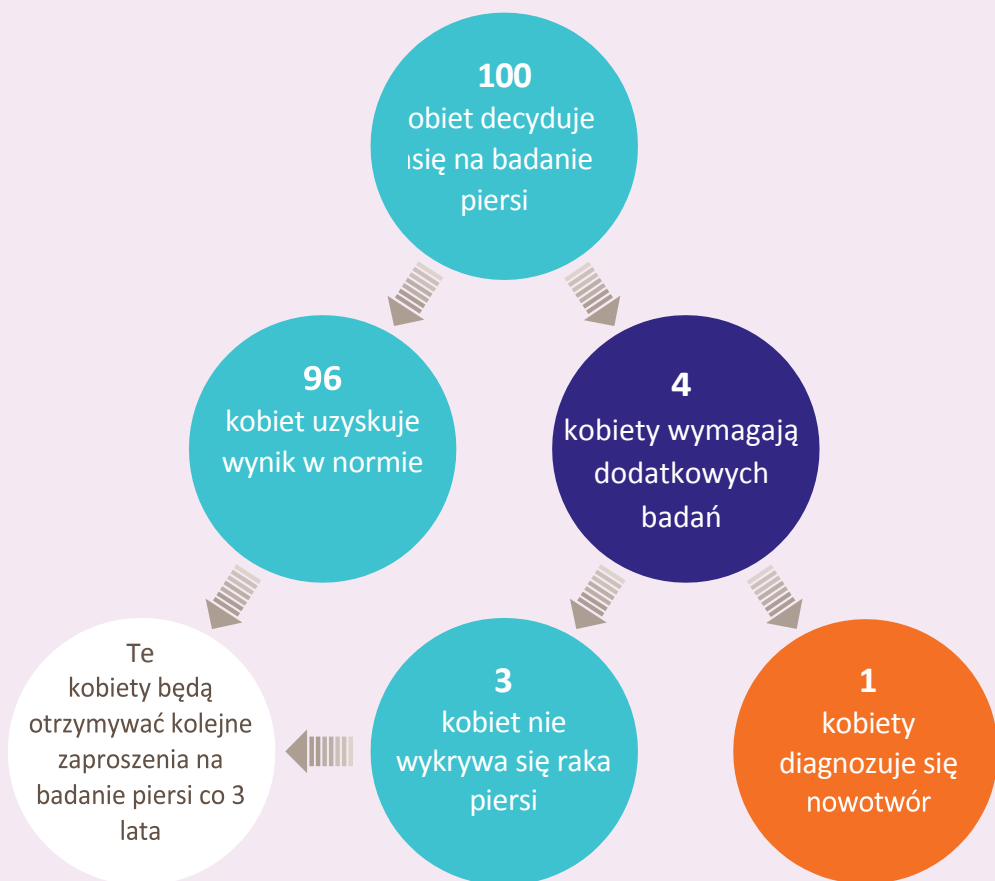
Dodatkowe badania mogą obejmować badanie piersi, kolejne mammografie lub badania USG.

Możliwe jest również wykonanie biopsji, czyli pobranie niewielkiej próbki z piersi za pomocą igły w celu zbadania jej pod mikroskopem. Zazwyczaj wyniki badań trafiają do pacjentek w ciągu tygodnia.

W niektórych przypadkach przed otrzymaniem wyników może być wykonana dodatkowa mammografia

Zdarza się, że ze względów technicznych obraz mammograficzny jest niewyraźny i nie nadaje się do odczytu. W takiej sytuacji kobieta zostanie poproszona o powtórzenie badania, aby uzyskać wyraźniejszy obraz piersi.

Co dzieje się ze 100 kobietami
za **każdym razem**, gdy udają się na badanie
przesiewowe piersi?

W przypadku zdiagnozowania nowotworu, może to być rak nieinwazyjny lub inwazyjny

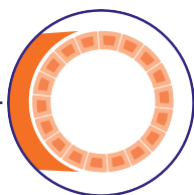
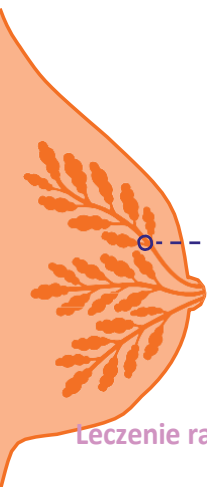
Nieinwazyjny rak piersi

U około 1 na 5 kobiet, u których w wyniku badań przesiewowych wykryto raka piersi, występuje rak nieinwazyjny. Oznacza to, że w piersi znajdują się komórki rakowe, jednak są one obecne wyłącznie w przewodzie mlecznym sutka i nie rozprzestrzeniają się poza ten obszar. Jest to tak zwany rak nieinwazyjny przewodowy sutka (DCIS). U niektórych kobiet komórki rakowe mogą pozostawać przez cały czas w przewodach sutka. Jednak w innych przypadkach z czasem może dojść do ich rozrostu (inwazji) na otaczające tkanki piersi.

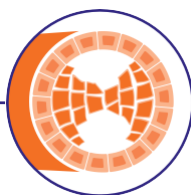
Lekarz nie jest w stanie stwierdzić, czy nieinwazyjny rak piersi rozrośnie się na tkanki piersi czy nie.

Inwazyjny rak piersi

U około 4 na 5 kobiet, u których w wyniku badań przesiewowych wykryto raka piersi występuje rak inwazyjny. Ten rodzaj nowotworu rozrasta się poza przewody mleczne na otaczającą je tkankę piersi. W przypadku braku leczenia większość inwazyjnych nowotworów piersi przenosi się na inne części ciała.

Przewód mleczny w normie

Nieinwazyjny rak piersi

Inwazyjny rak piersi

Leczenie raka piersi

Kobiety, u których wykryty zostanie inwazyjny lub nieinwazyjny rak piersi, są kierowane pod opiekę specjalistów w zakresie leczenia raka piersi. Leczenie często uwzględnia zabieg chirurgiczny (co może oznaczać mastektomię), terapię hormonalną, radioterapię, jak również chemioterapię. Te metody leczenia mogą powodować poważne, długofalowe skutki uboczne.

Podjęmowanie decyzji – możliwe korzyści i zagrożenia związane z badaniem przesiewowym piersi.

To kobieta podejmuje decyzję o poddaniu się badaniu przesiewowemu. Istnieje wiele powodów na podstawie których kobiety decydują się na badanie lub odrzucają taką możliwość. Aby pomóc w podjęciu świadomej decyzji, poniżej przedstawiamy informacje o możliwych korzyściach i zagrożeniach związanych z badaniem.

Badania przesiewowe chronią przed śmiercią z powodu raka piersi

Badania ratują życie, ponieważ nowotwory są diagnozowane i leczone wcześniej, niż miałyby to miejsce bez badań przesiewowych.

Badania przesiewowe wykrywają nowotwory piersi, które w przyszłości nie byłyby szkodliwe dla zdrowia kobiety

U niektórych kobiet diagnozuje się i leczy nowotwory piersi, które nie zostałyby nigdy wykryte i nie stanowiłyby zagrożenia dla życia. Jest to największe zagrożenie związane z badaniami przesiewowymi.

Lekarze nie zawsze są w stanie stwierdzić, czy wykryty nowotwór będzie w przyszłości zagrażał życiu pacjentki, czy nie. Proponują zatem leczenie wszystkim kobietom, u których wykryto raka. Oznacza to, że niektóre kobiety zostaną poddane leczeniu, którego nie potrzebują.

Rozważenie możliwych korzyści i zagrożeń związanych z badaniem przesiewowym piersi

Badanie przesiewowe piersi może uchronić mnie przed śmiercią na raka piersi

Badanie przesiewowe piersi może oznaczać diagnozę i leczenie raka, który nigdy nie stanowiłby zagrożenia dla życia

Obecnie toczy się dyskusja nad tym, ile kobiet unika śmiertelnego rozwoju raka piersi dzięki badaniom przesiewowym, a u ilu diagnozuje się nowotwory, które nigdy nie stanowiłyby zagrożenia dla życia. Liczby przedstawione na następnej stronie to możliwie najdokładniejsze kalkulacje opracowane przez grupę ekspertów, którzy zapoznali się ze zgromadzonymi danymi.

Zapobieganie śmierci z powodu raka piersi

Badania przesiewowe ratują życie około 1 na każde 200 przebadanych kobiet. A zatem łącznie w Wielkiej Brytanii około 1,3 tysiąca kobiet unika śmierci na raka piersi.

Wykrywanie nowotworów piersi, które w przyszłości nie byłyby szkodliwe dla zdrowia kobiety

U około 3 na każde 200 kobiet w wieku 50 – 70 lat, które przechodzą badania przesiewowe co 3 lata, diagnozuje się nowotwór, którego nie sposób wykryć w inny sposób i który nigdy nie stanowiłby zagrożenia dla życia pacjentki. Łącznie w Wielkiej Brytanii około 4 tysiące kobiet poddaje się leczeniu, którego nie potrzebują.

Reasumując, na każdą 1 kobietę uratowaną przed śmiercią na raka piersi przypada około 3 kobiet, u których wykrywa się nowotwór, który nigdy nie rozwinąłby się w chorobę zagrażającą życiu.

Naukowcy starają się opracować lepsze sposoby na rozpoznawanie, które przypadki nowotworów piersi będą zagrażać życiu kobiety, a które nie.

Czy badanie przesiewowe piersi wiążą się z innymi zagrożeniami?

- U większości kobiet, które uzyskują nieprawidłowy obraz mammograficzny, dalsze badania wykluczają nowotwór piersi. Kobiety te doświadczają w tym czasie niepotrzebnego stresu i niepokoju, które wpływają negatywnie na zdolność wykonywania codziennych czynności.
- Promienie rentgena bardzo rzadko mogą powodować raka. Wykonywanie mammografii co 3 lata przez 20 lat w bardzo niewielkim stopniu zwiększa ryzyko zachorowania na raka w ciągu całego życia kobiety.
- W rzadkich przypadkach zdarza się, że mammografia nie wykrywa obecnego w piersi raka. Badanie wykrywa większość nowotworów, jednak u około 1 na 2,5 tysiąca przebadanych kobiet rak nie zostaje wykryty.

Jakie są objawy raka piersi?

Kobiety, które znają normalny wygląd swoich piersi i wiedzą, jakie są w dotyku, częściej wykrywają wszelkie zmiany, które mogą oznaczać raka piersi. Jest to istotne, nawet jeżeli regularnie wykonuje Pani mammografię. Na co należy zwracać uwagę:

- Guz lub zgrubienie w piersi.
- Zmiana sutka. Sutek może przemieścić się do wnętrza piersi lub zmienić kształt. Możliwe jest wystąpienie wysypki, która sprawia, że skóra sutka jest zaczerwieniona i wygląda, jakby się łuszczył. Z sutka może wyciekać krew lub inny płyn.
- Piers jest inna w dotyku lub zmienia się jej wygląd. Piers może wydawać się ciężka, ciepła lub nierówna, na powierzchni skóry mogą tworzyć się wgłębienia. Rozmiar i kształt piersi może ulec zmianie.
- Uczucie bólu lub dyskomfortu w piersi lub pod pachą.
- Obrzęk lub guz pod pachą.

W przypadku wykrycia zmian w obszarze piersi, należy natychmiast zgłosić się do lekarza rodzinnego. Wykrycie zmian wcale nie musi oznaczać raka. Jeżeli jednak jest to nowotwór, diagnoza i podjęcie leczenia we wczesnym stadium choroby zwiększa szanse kobiety na pokonanie raka piersi.

Co się dzieje z mammogramami po badaniu?

Obrazy mammograficzne wykonywane w ramach programu badań przesiewowych piersi w Irlandii Północnej są przechowywane przez co najmniej 8 lat od daty badania. Są one przechowywane w bezpieczny sposób. Materiał zgromadzony w ramach programu badań przesiewowych jest regularnie monitorowany w celu zagwarantowania możliwie najwyższej jakości świadczeń. Specjaliści zatrudnieni w innych obszarach służby zdrowia mogą mieć dostęp do akt, jednak wszelkie materiały są udostępniane jedynie w uzasadnionych przypadkach. W celu zapoznania się z wynikami regularnych kontroli, należy zgłosić się do lokalnej pracowni mammograficznej.

Do kogo należy kierować pytania?

W przypadku jakichkolwiek pytań związanych z badaniami przesiewowymi, należy skontaktować się z lokalną pracownią mammograficzną.

Można również skonsultować się z lekarzem domowym, który pomoże rozważyć możliwe korzyści i zagrożenia oraz podjąć świadomą decyzję.

Więcej szczegółowych informacji na temat przesiewowych badań piersi, włącznie z materiałami źródłowymi wykorzystanymi do opracowania niniejszej ulotki, można znaleźć w serwisie internetowym:

Program przesiewowych badań piersi w Irlandii Północnej

www.cancerscreening.hscni.net

Program przesiewowych badań piersi NHS

www.cancerscreening.nhs.uk/breastscreen

Badania przesiewowe w kierunku raka – świadomy wybór

www.informedchoiceaboutcancerscreening.org

Przydatne informacje na temat badań przesiewowych piersi można również znaleźć w wymienionych poniżej serwisach organizacji charytatywnych.

Cancer Research UK – cruk.org

Healthtalkonline – healthtalkonline.org

Breakthrough Breast Cancer – breakthrough.org.uk

Breast Cancer Campaign – breastcancercampaign.org

Breast Cancer Care – breastcancercare.org.uk

Aby otrzymać niniejszą ulotkę w innym formacie lub tłumaczeniu na inny język, należy odwiedzić serwis internetowy www.cancerscreening.hscni.net lub skontaktować się z lokalną pracownią mammograficzną.

Niniejsza ulotka została opracowana przez zespół niezależnych specjalistów King's Health Partners. Specjaliści z organizacji Cancer Research UK służyli radą i pomocą podczas tworzenia ulotki. Za adaptację ulotki do potrzeb Irlandii Północnej odpowiada Agencja Zdrowia Publicznego (Public Health Agency).

Strategia informacyjna na temat badań przesiewowych w kierunku nowotworów NHS została opracowana z uwzględnieniem opinii ponad 1 tysiąca osób, które wyraziły swoje zdanie w ramach konsultacji społecznych.

Poniższe organizacje aktywnie wspierały proces konsultacji: Beating Bowel Cancer, BME Cancer Communities, Bowel Cancer UK, Breakthrough Breast Cancer, Breast Cancer Campaign, Breast Cancer Care, Cancer Research UK, Independent Cancer Patients' Voice, Jo's Cervical Cancer Trust oraz Patient Information Forum.

Informacje zawarte w niniejszej ulotce zostały sporządzone z uwzględnieniem opinii panelu społecznego złożonego z 25 kobiet, który przedstawił zalecenia na temat sposobu informowania o możliwych korzyściach i zagrożeniach związanych z badaniami przesiewowymi piersi.

www.informedchoiceaboutcancerscreening.org

Sfinansowane przez: Programy przesiewowe w kierunku raka NHS

Public Health Agency
12–22 Linenhall Street Belfast
BT2 8BS

Tel.: 028 9032 1313

www.publichealth.hscni.net www.cancerscreening.hscni.net

